

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus VII. Quam vim probandi habeat narratio facti?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

semper est pro Reo convento, donec aliquid contra ipsum ostensum sit; dum autem verbum aliquod, aut sententia *dubia* profertur, nihil ostensum est, cum nesciatur, in quo sensu intelligi debeat. Non autem semper exigi in civilibus causis probationes manifestissimas, patebit in titulis seqq.

ARTICULUS VI.

De probatione facienda in judiciis communibus.

1499. **J**udicia *communia*, seu *duplicia* dicuntur, in quibus quilibet litigantium est Actor, & Reus; consequenter, quilibet subit onus faciendæ probationis, prout contingit in judiciis familiæ heriscundæ, communi dividundo, & finium regundorum. Quæ porro in his judiciis probatio adhibenda sit? diximus à n. 1457. ubi etiam exposuimus, quis obtineat in iudicio *finium regundorum*, ubi scilicet agitur, ut agris, quando litigantes confines agros habent, termini ponantur, ut dicitur §. *quædam actiones*, Institut. de actionibus; &c.

1500. Potissima quæstio est in iudicio, quo agitur de retinenda possessione, utroque litigantium contendente, se in solidum possidere rem eandem, ac petente, sibi possessionem adjudicari, alteri simul imponendo, ut desistat ab ea occupanda, & injuste molestando. De hoc agitur in c. *Licet causam*, q. de probat. ubi dicitur, quod si Actor, & Reus agant in iudicio possessionis retinendæ, is obtineat, qui antiquiorem possessionem, maximè titulo justificatam probat, vel meliores probationes respectu possessionis adducit. Ex quo c. deducitur. i. quod probatâ antiquiori possessione, illa, quæ est junior, clandestina, & turbativa præsumatur, ut colligitur ex cit. c. *Licet*, ibi: *illa procul dubio sine justo titulo*; sic Farinacius p. 1. in recentior. decis. 476. n. 4. Deinde, per exactionem gabellarum probari quasi possessionem jurisdictionis, ut notatur ibidem illis verbis: *aliqua servitia*; sic Menochius 15. remed. recuper. n. 327. Deducitur 3. duobus modis posse agi interdicto *retinendæ pos-*

sessionis; nimirum, vel ut Actor in solidum contendat, & petat, sibi omnem possessionem adjudicari, & adversario præcipi, ut desistat à præsentè molestatione, & in futurum non molester; insuper petendo compensationem damnorum, seu quanti interest, molestationem factam non esse: vel, si unus contendat, sibi competere possessionem aliquam, v. g. ut Domino proprietatis, alter, tanquam usufructuario; & in primo aliter, aliter in secundo esse pronuntiandum. Si enim uterque contendat totam possessionem esse suam, pronuntiare non debet dicendo, *uti possidetis, ita possideatis deinceps* (quia duo non possunt eandem rem in solidum possidere) sed vel habenti antiquiorem possessionem, ut dictum est, vel meliores probationes, debet rem adjudicare; ita c. *licet causam*.

ARTICULUS VII.

Quam vim probandi habeat narratio facti?

Qualiter probetur per *acta iudicii*, rem ita factam esse, prout in illis scriptum reperitur, diximus n. 160; quæstio hic est, quam vim probandi habeant ea, quæ narrantur in literis Pontificis? de hoc casu agitur in Clement. unic. de probat. ubi sic disponitur: *literis Apostolicis*, quibus nos dignitates quaslibet, seu beneficia collationi nostræ, vel sedi Apostolicæ reservasse, aut resignationem beneficii alicujus recepisse, vel recipiendi potestatem alii commisisse, vel aliquem excommunicasse, seu suspendisse, seu aliquem Capellanum nostrum, vel familiarem fuisse, vel alia similia (*super quibus gratia, vel intentio nostra fundatur*) fecisse narramus, censemus *super sic narratis fidem plenariam adhibendam*. Volentes ad præterita, & *pendentia (etiam per appellationem) negotia, hoc extendi*.

Circa hanc dispositionem not. i. eam procedere, quando Pontifex narrat *factum proprium* in literis, super quibus fundatur gratia Papæ, factum proprium narrantis, ut patet ex cit. textu; & ejusmodi verba narrativa, plenam facere

cere probationem, ibi: censemus super sic narrantis fidem plenariam adhibendam: non sic dicendum existimant aliqui, quando Pontifex in ejusmodi literis agit de facto alieno; nam Tiracquell. de retract. §. 1. gloss. 14. apud Barbosa. in dict. Clementin. n. 4. dicit: quod enuntiativa verba summi Pontificis, seu alterius Principis super facto alieno, quamvis super eo innitatur intentio rescribentis, regulariter non probent; quod alii limitant, ut non probent de alieno facto, nisi presumptivè, donec probeatur contrarium; sic Mascardus de probat. conclus. 1227. à n. 64. quod verum puto, nisi gratiam fundet in narratis alieni facti, falsâ suggestione propositi; tali enim casu, & si in literis Papæ per verba narrativa facti proprii, ipsius factum rectè probeatur; non tamen probatur veritas eorum, quæ ipsi ab aliis suggesta sunt. Et ideò, producens rescriptum Papæ, super aliquâ dispensatione, rectè quidem probat concessionem; sed solum ex suppositione, quòd vera sint, quæ ad indultum concedendum, tanquam causæ motivæ in literis narrantur; quin eorum veritas dicto rescripto probeatur.

1503. Not. 2. ex illis dictæ Clementinæ verbis (literis nostris) deduci, procedere quidem conclusionem ex eadem desumptam in literis summi Pontificis, ut notat Mascardus cit. n. 24. & alii; in aliis tamen, ut notat n. 26. hanc prærogativam inferiorum literis non habere locum. Cæterum, quæ diximus de narratis à Papa quoad factum proprium, censet Parisius de resignat. benefic. l. 8. q. 1. à n. 1. procedere non solum, si attestetur fuisse in suis manibus factam resignationem, & ab eo receptam; sed etiam si attestetur in manibus prædecessoris, & per ipsum acceptatam; non autem si Papa asserit, renuntiationem factam fuisse in manibus Commissarii, aut Ordinarium, vel alterius; quia tunc ejus assertioni non statur; & quamvis Pontifex asserat, renuntiationem talis beneficii esse factam coram se in ejus manibus per Procuratorem, quia tunc, licet probeat hujusmodi assertio renun-

ciationem; non tamen probat illum fuisse verum procuratorem, & habuisse legitimum mandatum.

Not. 3. quamvis assertio Papæ attestantis de proprio facto, ita probeat, ut in contrarium non admittatur probatio, ut tradit Mascardus cit. de probat. conclus. 1239. ex Glossa tamen in dict. Clementin. V. commississe, ibi: nisi contrarium probeatur, deduci, quòd Principis narratio recipiat probationem contrariam per indirectum, ut per Mascard. cit. n. 39. Rot. decis. 523. n. 7. apud Farinacium in 1. collect. novissimarum alias p. 4. divers. ubi decisum constat, quòd contra attestationem Papæ factam motu proprio admittatur probatio in contrarium; hinc etiam inferri solet ad hoc, quòd præsumptio juris, & de jure admittat probationem in contrarium per indirectum, ut tradunt Mascardus conclus. 1371. n. 44. Sanchez de matr. lib. 7. D. 37. n. 33.

Not. 4. tunc cenferi Papam intentionem suam fundare super facto proprio à se narrato, quando id, quod per tales literas intendit, supponit factum proprium Papæ; ut, si in rescripto Apostolico Pontifex alicui concedat beneficium, dicens illud se prius sibi reservasse; intentio conferendi tale beneficium, supponit factum Papæ, nimirum ejus reservationem prius factam; unde vi talis rescripti plenè probata manet ejus reservatio. Quamvis autem Pirhing de probat. n. 61. §. coll. 2. idem affirmet de narratione facti alieni, constituens discrimen inter illam, & narrationem facti proprii, quòd hæc plenè probeat, quin admittat probationem in contrarium; illa verò esto etiam plenè probeat, admittat probationem in contrarium, si Pontifex super alieno facto à se narrato fundet suam intentionem: id tamen videtur limitandum, ut non procedat in facto alieno, de quo agit Pontifex solum ex aliorum suggestione, ut diximus supra n. 1502.

Dixi: si suam intentionem fundet super facto alieno à se narrato; nam in casu contrario verba narrativa non probant, rem sic esse (nempe sic in veritate se habere alienum factum) prout

ponitur in narratione; exemplum dant aliqui ex *c. si Papa, 10. de Privileg. in 6.* ex quo volunt non probari plene exemptionem, ex verbis rescripti, quo Pontifex incidenter narrat, aliquam Ecclesiam pertinere ad jus, & proprietatem Ecclesie Romanæ; quia suam intentionem non fundat super illis narratis, ut notat *gloss. in cit. Clement. unic. V. fecisse narramus.*

1506. Not. 5. quod dicimus per verba Papæ *proprii* facti narrativa haberi plenam probationem, quando super illis narratis *fundat* suam intentionem, vi textus procedere solum *in causis beneficialibus, & aliis sue jurisdictioni amplissimæ subjectis*; adeoq; non in profanis (nisi respectu subditorum temporali ejus potestati subditorum) nec in his, quæ alieno subdito præjudicium afferunt; nam Pontifex in temporalibus alieni juris nihil disponere directè potest, ut diximus *l. 1. Decret. tit. 2. de Constitut.* ubi non intervenit periculum æternæ salutis, quod cavere, directè, ac jure proprio, pertinet ad summum Pastorem cunctorum Fidelium.

1507. Not. 6. eos, qui volunt verba Pontificis enuntiativa facti proprii, super quo fundat suam intentionem, sic plenam facere probationem, saltem præsumptivè, intelligentes id de præsumptione juris & de jure, quæ scilicet non admittunt probationem in contrarium, hoc limitare, ut intelligatur de *probatione directâ*; admittentes probationem contrariam solum *indirectè*, quâ refellatur Papæ narratio, & consequenter dispositio gratiosa super illa fundata; quod tamen intellige, si probatio illa indirecta fiat circa id, quod est *facti*; & non circa dispositionem *juris*; sic Mascardus de *probat. volum. 1. conclus. 139. à n. 18.*

ARTICULUS VIII.

De probationibus certorum objectorum in specie.

1508. **C**um probatio fieri debeat circa facta, & quidem incerta, vel quoad substantiam, vel modum, qualitatem, aut aliam circumstantiam in iudicium

deductam, & inter litigantes controversam, eamq; probabilem; illæ solum recipiendæ sunt, quæ ad eum finem tendunt, & rejiciendæ impertinentes, aut solum eò tendentes, ut litem prolongent, quo is, qui super possessione v. g. coram Judice conventus est, & valdè probabiliter creditur (imò quandoq; scitur) succubiturus in causa, ulterius conservetur. Hæc enim intentio prorsus iniqua est, & à damno alteri ex continuata possessione, sive restitutione, nullatenus excusari potest. Plura porrò in hoc titulo tanguntur in specie, de quorum probationibus actore vel Reo excipiente præstandis decernitur.

Prima quæstio est, an alleganti *atatem*, in qua fundatur lis partium, incumbat probatio? hujus quæstionis multiplex occasio est. Nam, ubi aliquid petitur, quod concedi, aut dari non solet, nisi constituto *in atate* jure requisita, si dubium, seu incertum sit, allegantem habere illam, prout jure exigitur, illi onus probationis incumbit. Talis casus controversus habetur in *c. in presentia, 8. h. t.* ubi, cum inter duos Laicos, & Monasterium lis orta fuisset in causa hæreditatis de bonis Marci nepotis eorum ex Fratre; difficultas erat resolvenda *ex atate Marci*. Nam illi volebant Marci bona sibi deberi, eò quod à Patre suo fuerit gravatus in testamento; ut si sine liberis decederet, bona transfirent ad fratres Testatoris superstites; econtra monasterium opponebat, quod Marcus se, & per consequentiam personæ, omnia sua bona obtulerit monasterio, consequenter ea non illis, sed monasterio esse adjudicanda.

Ad hæc illi duo dicebant, eam Marci dispositionem circa se, & bona sua in monasterium, factam ab illo, dum esset *minor*, consequenter invalidam, adeoq; testamento standum esse: sed Syndicus monasterii duo reponebat i. quod, licet Marcus tempore primæ oblationis fuerit *minor*; & de monasterio rursus egressus sit; tamen deinde iterum, se suaq; bona secundo obtulerit monasterio oblatione etiam juratâ; deinde, licet ab illis probaretur